

Verzuim en voortijdig schoolverlaten

RMC/VSV Jaarverslag schooljaar 2019 – 2020
Regio Rijk van Nijmegen

Samenvatting

Ieder schooljaar bundelen we de cijfers van verzuim en voortijdig schoolverlaters onder jongeren (16-23 jaar) binnen het Rijk van Nijmegen. Maar schooljaar 2019-2020 was geen doorsnee schooljaar.

Veel thuisonderwijs vanwege corona

Het coronavirus heeft een grote impact op de samenleving, op jongeren, op het onderwijs, op verzuimcijfers en daarmee uiteindelijk ook op dit jaarverslag. In de periode van 16 maart tot 11 mei waren de scholen geheel gesloten vanwege corona. Het voortgezet onderwijs en het mbo bleef tot het einde van het schooljaar beperkt open. In korte tijd hebben scholen 'onderwijs op afstand' ingericht.

Vanaf uitmoment van de corona uitbraak is veelvuldig contact geweest met het onderwijs over het welzijn van de leerlingen én wat er nodig is op het gebied van extra onderwijsactiviteiten of andersoortige inzet. Dit heeft mede geleid tot o.a. de uitleen van computers en de inzet van buurtsportcoaches. De scholen hebben zelf, via landelijke regelingen, extra ingezet om achterstanden te voorkomen.

Met sommige leerlingen konden de scholen niet goed in contact komen. Er waren leerlingen of ouders/verzorgers die uit beeld raakten. De scholen hebben nauwkeurig bijgehouden welke leerlingen buiten beeld waren tijdens de Lock down in het voorjaar en de zomer, zodat Bureau Leerplicht haar preventieve taken kon vervullen. Bureau Leerplicht handelde daarin conform de RIVM-richtlijnen. In samenwerking met scholen, JGZ en hulpverleningsinstanties zijn afspraken gemaakt om het contact tussen leerling en school zo snel mogelijk te herstellen en ervoor te zorgen dat de leerling weer zou deelnemen aan het onderwijs op afstand. Daarnaast werd ingezet op het inschakelen van de juiste hulpinstanties, wanneer er signalen waren dat er andere problemen speelden rondom het kind en/of gezin.

Minder verzuimmeldingen

Er kwamen ruim 300 minder meldingen binnen dan in andere jaren. Scholen worstelden soms echt met het melden van verzuim omdat veel afwezigheid direct of indirect werd gerelateerd aan corona, aan de quarantainemaatregelen of de bereidheid om naar school te gaan. Door het onderwijs op afstand was er met veel leerlingen tijdelijk minder persoonlijk contact. Tijdens de eerste Lock down waren de scholen gesloten en kon er geen sprake zijn van ongeoorloofd verzuim. Ook in de periode daarna was het soms lastig om ongeoorloofd verzuim vast te kunnen stellen. Voordat een melding werd gedaan, onderzocht de school zelf de vermoedens van ongeoorloofd verzuim, meestal in overleg met de leerplichtambtenaar.

De oorzaken van het 'digitale verzuim' vertonen veel overeenkomsten met het 'normale' fysieke verzuim. Bij de 16-18 jarigen die verzuimen is vaak sprake van 'signaal verzuim', dan kan het bijvoorbeeld gaan om faalangst of speelt de thuissituatie een rol. Bij de 18-plussers die verzuimen wordt meestal geen duidelijke reden gegeven voor het verzuim. Vaak gaat het om problemen met motivatie of discipline. Soms spelen psychische problemen, medische problemen of de thuissituatie een rol.

Na verzuim blijven de meeste jongeren op school

Bijna de helft van de jongeren (16-18 jaar) gaat na een verzuimmelding weer naar school en ongeveer een kwart van de meldingen is 'afgedaan', dat wil zeggen dat er een formele waarschuwing is gegeven, er een HALT-afdoening is, of een proces-verbaal is opgemaakt. Ongeveer 30% van de meldingen worden afgesloten doordat er sprake is van verhuizing, vrijstelling, geoorloofd verzuim, foutieve melding of het bereiken van de leeftijd van 18 jaar. In de andere gevallen wordt de melding overgedragen naar een ander werkproces of schooljaar.

Ongeveer 72% van de jongeren (18-23 jaar) blijft op school nadat er een rmc-melding is binnen gekomen. Soms blijkt dat het vervolgen van onderwijs geen optie is. De jongere is 'klaar' met school of heeft een ander type ondersteuning nodig. 11% van alle verzuimmeldingen 18+ wordt doorgezet naar de vsv-consulent.

Meer dan de helft van de voortijdige schoolverlaters gaat aan het werk of terug naar school

De vsv-consulent bekijkt samen met de jongere die buiten beeld dreigt te raken wat de beste vervolgstap is. Er wordt onderzocht of er mogelijkheden zijn toch een opleiding (met startkwalificatie) af te ronden of dat de route naar werk de beste weg is. In dat geval (ongeveer 16%) wordt de jongere doorverwezen naar het team jongeren van het Regionaal Werkbedrijf Nijmegen. Van alle vsv-meldingen is 39% aan het werk of heeft een eigen bedrijf en 14% is (bijna) begonnen aan een opleiding. Met ongeveer 10% is geen contact mogelijk.

De cijfers zeggen weinig over de impact van corona

Door alleen te kijken naar de verzuimcijfers en het aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters zou een beeld kunnen ontstaan dat het de goede kant op gaat. Echter, de cijfers vertellen ons weinig over opgelopen onderwijsachterstanden, motivatieproblemen om een studie via onlineonderwijs goed tot een einde te brengen, de kwaliteit van het onderwijs, de grote tekorten aan stageplekken, de zorgen over de veranderende arbeidsmarkt en het algemene welbevinden van jongvolwassenen.

Het is goed denkbaar dat de cijfers over schooljaar 2020-2021 een ander beeld laten zien en dat het aantal voortijdig schoolverlaters stijgt.

We weten wel dat preventieve inzet op verzuim belangrijk blijft om jongeren adequaat te begeleiden in hun schoolcarrière en om te zorgen voor een goede aansluiting tussen onderwijs, zorg en arbeid. We weten ook dat het loont om nieuwe voortijdige schoolverlaters zo snel mogelijk te bereiken en hen te begeleiden in het zetten van de vervolgstap.

Dit jaarverslag geeft richting aan de jaarlijkse opdracht aan Bureau Leerplicht Nijmegen voor de uitvoering van alle rmc-taken voor het Rijk van Nijmegen. Het verslag is ook input voor de uitvoering van het regionale programma VSV 2021-2024. Bovenop deze inzet voeren gemeenten in het Rijk van Nijmegen afzonderlijk en gezamenlijk projecten uit die bijdragen aan de aanpak van verzuim en voortijdig schoolverlaten. Denk bijvoorbeeld aan de inzet van coachprojecten en schoolmaatschappelijk werk.

Tenslotte, de aanpak van verzuim én voortijdig schoolverlaten blijft een gezamenlijke verantwoordelijkheid en vraagt om een goede samenwerking tussen Bureau Leerplicht Nijmegen, scholen, Regionaal Werkbedrijf en andere betrokkenen. We werken er hard aan om deze samenwerking verder te versterken. Juist in deze bizarre tijd hebben we elkaar hard nodig om jongeren een goed perspectief te kunnen blijven bieden.

Inhoudsopgave

	Samenvatting	
	Begrippenkader	5
1	Verzuim	6
2	Voortijdig schoolverlaten	12
3	Organisatie en formatie	17
4	Wat betekenen de cijfers voor ons beleid?	19

Begrippenkader

RMC	Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten. Wettelijke taken; - Een sluitende melding en registratie van alle jongeren tussen 18 en 23 jaar die niet op school zitten en nog geen startkwalificatie behaald hebben - Benaderen en zorgdragen voor begeleiding van jongeren die zijn uitgevallen, gericht op terugleiden naar school, naar werk of een combinatie daarvan - Coördineren en initiëren van samenwerking tussen alle belangrijke partijen die te maken hebben met deze jongeren en het onderhouden van dit netwerk.
STARTKWALIFICATIE	Een diploma voor vwo, havo of mbo-niveau 2 of hoger.
KWALIFICATIEPLICHT	Alle jongeren in de leeftijd van 16 tot 18 jaar die nog geen startkwalificatie hebben behaald moeten – op basis van de leerplichtwet – nog naar school om deze wel te behalen. Uitzonderingen hierop zijn jongeren in het bezit van een getuigschrift of schooldiploma praktijkonderwijs en jongeren uit het voortgezet speciaal onderwijs met uitstroomprofiel arbeidsmarkt of dagbesteding.
RMC VERZUIM	Meldingen van jongeren in de leeftijd van 18 tot 23 jaar, zonder startkwalificatie, die wel ingeschreven staan bij een opleiding, maar meer dan 16 klokuren per 4 weken verzuimen.
VSV	Wanneer een jongere van 12 – 23 jaar niet bij een onderwijsinstelling ingeschreven staat en nog geen startkwalificatie heeft, is hij/zij een voortijdig schoolverlater (vsv'ers).
UITVOERING RMC TAKEN	De rmc-taken worden uitgevoerd door Bureau Leerplicht Nijmegen. Het gaat om verzuim en thuiszitters (16-18 jaar), verzuim 18-23 jaar en voortijdige schoolverlaters (tot 23 jaar). De knip in de aanpak van verzuim 18- en 18+ heeft te maken met de leerplichtwet (kwalificatieplicht) tot 18 jaar.

Vanaf schooljaar 2018-2019 heeft Bureau Leerplicht de RMC-taken (verzuim 18-23 jaar) overgenomen van het trajectbureau ROC Nijmegen. Leerplicht rapporteert vanaf dat moment over alle cijfers (zowel kwalificatieplicht als rmc) en doet dit op basis van het aantal werkprocessen (het Trajectbureau ROC rapporteerde op basis van verzuimmeldingen). Het aantal verzuimmeldingen en werkprocessen is daarmee niet gelijk; Soms heeft de behandelaar het werkproces nog niet afgesloten en stuurt de opleiding een nieuwe verzuimmelding met betrekking tot dezelfde persoon. De nieuwe verzuimmelding wordt door het Jeugdvolsysteem samengevoegd bij het openstaande werkproces. Een werkproces kan dus meerdere verzuimmeldingen bevatten.

Vanaf schooljaar 2019-2020 heeft Bureau Leerplicht ook de vsv-monitoringstaken overgenomen van Werkbedrijf. Bureau Leerplicht rapporteert over alle vsv-meldingen. Werkbedrijf rapporteerde over de instroom van vsv'ers bij het jongerenteam. Hierdoor is het aantal rmc-meldingen (met name van jongeren die aan het werk zijn) sinds dit schooljaar hoger dan in voorgaande schooljaren.

Gemeenten en scholen werken samen om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan. Scholen zijn verplicht om bij de gemeente te melden wanneer leerlingen stoppen met een opleiding of een maand zonder reden niet naar school gaan. Deze leerlingen worden geholpen en gestimuleerd om terug naar school te gaan of om werk te vinden waarbij ze een mbo-diploma kunnen halen.

1 Verzuim

Als kwalificatie plichtige jongeren meer dan 16 klokuren verzuimen (per 4 opeenvolgende lesweken) dan meldt de onderwijsinstelling dit bij DUO. Voor jongeren vanaf 18 tot 23 jaar is er een meldplicht bij afwezigheid van 4 aaneengesloten weken. De scholen kunnen ook eerder melden als er sprake is van een zorgwekkende situatie of wanneer sprake is van recidive. DUO stuurt die verzuimmelding van leerlingen uit het Rijk van Nijmegen door naar Bureau Leerplicht Nijmegen. Er wordt dan geautomatiseerd een werkproces aangemaakt. In feite wordt gerapporteerd over de werkprocessen relatief verzuim (kwalificatieplicht) en werkprocessen rmc verzuim. In de dagelijkse uitvoering spreken we over verzuimmeldingen.

We geven inzicht in het aantal werkprocessen in schooljaar 2019-2020, de ontwikkelingen door de jaren heen, welke scholen de meeste meldingen doen, wat de oorzaken zijn van verzuim en welke resultaten zijn geboekt met het oppakken van de meldingen.

Verzuim naar woongemeente

In het schooljaar 2019-2020 kwamen bijna 1600 meldingen binnen in de rmc-regio Nijmegen. Dit zijn ruim 300 meldingen minder dan in het vorig schooljaar. Deze daling is duidelijk gerelateerd aan corona en het onderwijs op afstand. Ongeoorloofd verzuim werd hierdoor minder aantoonbaar en er werd minder gemeld. Vergelijkbaar met andere jaren gaat 63% van alle meldingen over jongeren die in Nijmegen wonen. Dit wordt enerzijds verklaard doordat er simpelweg meer jongeren in Nijmegen wonen dan in de regiogemeenten, anderzijds is in de stad sprake van cumulatie van problematiek en een kwetsbaardere doelgroep.

Tabel 1: aantal meldingen (werkprocessen) in 2019-2020 kwalificatieplicht en rmc naar woongemeente

Gemeente	Meldingen kwalificatieplicht 16-18 jaar	RMC meldingen 18-23 jaar	Totaal meldingen 16-23 jaar	Percentage 2019-2020 ten opzichte van totaal
Berg en Dal	67	71	131	9%
Beuningen	54	61	105	7%
Druten	39	32	66	4%
Heumen	28	26	51	3%
Mook en Middelaar	16	10	20	2%
Nijmegen	466	533	885	63%
Wijchen	85	101	176	12%
TOTAAL	755	834	1.589	100%

Verzuim door de jaren heen

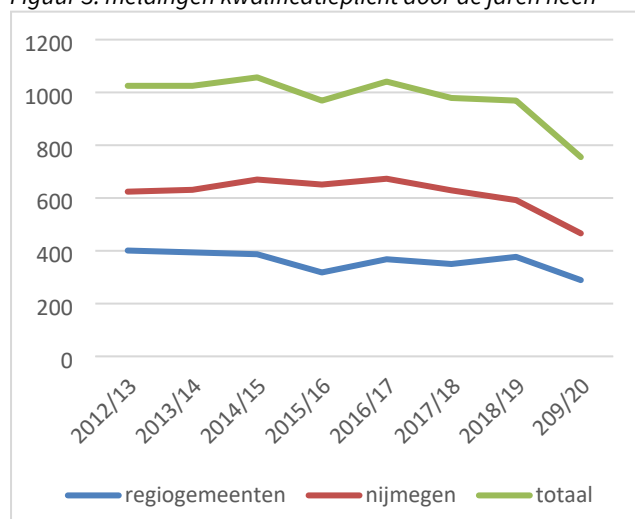
Het aantal verzuimmeldingen 16-18 jaar schommelt al jaren rond de 1.000 per jaar en is dit schooljaar lager vanwege de invloed van corona. Het aantal verzuimmeldingen 18-23 jaar steeg de afgelopen jaren fors, maar laat sinds schooljaar 2018-2019 een daling zien. Deze afname wordt grotendeels verklaard doordat het rmc-trajectbureau rapporteerde op basis van verzuimmeldingen en Bureau Leerplicht sinds schooljaar 2018-2019 rapporteert op basis van het aangemaakt aantal werkprocessen.

Tabel 2: ontwikkeling aantal meldingen kwalificatieplicht en rmc

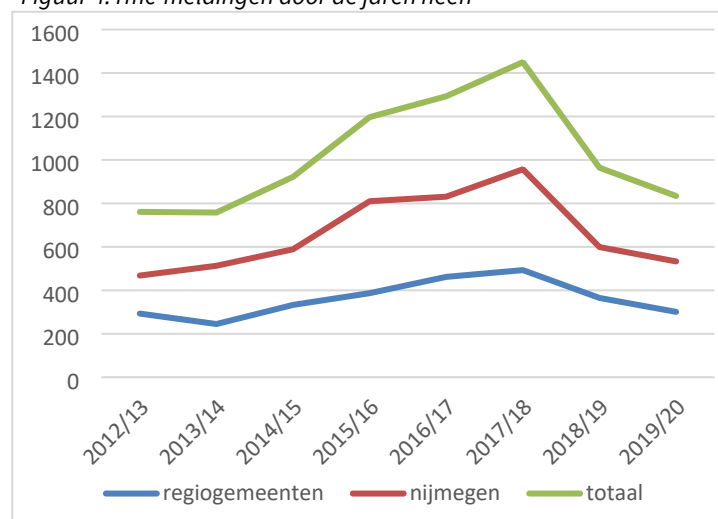
	meldingen	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
kwalificatieplicht (16-18 jaar)	Nijmegen	624	631	670	651	673	629	592	466
	Regio	401	394	387	318	368	350	377	298
	Totaal	1.025	1.025	1.057	969	1.041	979	969	755
RMC (18-23 jaar)	Nijmegen	468	513	589	810	831	957	599	533
	Regio	293	245	333	387	462	493	365	301
	Totaal	761	758	922	1.197	1.293	1.450	964	834
Totaal		1.786	1.783	1.979	2.166	2.334	2.429	1.933	1.589

Het aantal meldingen kwalificatieplicht (16-18 jaar) is al jaren redelijk constant en het aantal rmc-meldingen is gedaald. In schooljaar 2019-2020 is minder gemeld dan in andere jaren. Scholen worstelden soms echt met het melden van verzuim omdat veel verzuim direct of indirect was gerelateerd aan corona, aan de quarantainemaatregelen of de bereidheid om naar school te gaan. Door het onderwijs op afstand was er met veel leerlingen tijdelijk minder persoonlijk contact. Tijdens de Lock down was het soms lastig om ongeoorloofd verzuim vast te kunnen stellen. Voordat een melding werd gedaan, onderzocht de school zelf de vermoedens van ongeoorloofd verzuim, meestal in overleg met de leerplichtambtenaar.

Figuur 3: meldingen kwalificatieplicht door de jaren heen

Figuur 4: rmc-meldingen door de jaren heen

Verzuim naar onderwijsinstelling

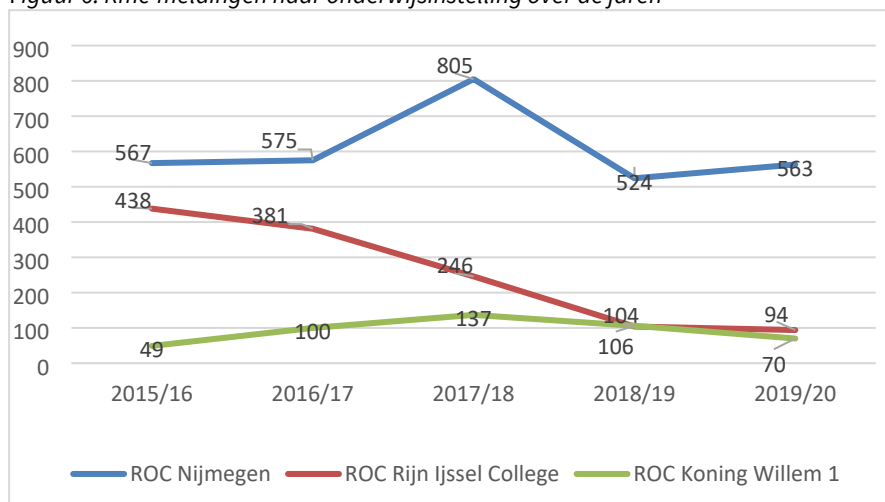
Het aantal meldingen per school fluctueert sterk. Een beperkt aantal leerlingen kan zorgen voor grote jaarlijkse schommelingen per onderwijsinstelling. Toch biedt het registreren ook aanknopingspunten om de casuïstiek van een school tegen het licht te kunnen houden en bespreekbaar te maken. Onderstaande tabel geeft aan welke scholen meer dan 15 meldingen kwalificatieplicht hebben gedaan, evenals de meldingen van deze scholen in de voorgaande jaren. Wat opvalt is een daling bij het ROC Nijmegen, Koning Willem I College en Pontem en de stijging van het aantal meldingen bij het ROC Rijs IJssel en Notre Dame.

Tabel 5: aantal meldingen kwalificatie plichtig (16-18 jaar) naar scholen (>15 meldingen)

	2017-2018	2018-2019	2019-2020
ROC Nijmegen	313	393	258
ROC Rijn IJssel	43	40	56
Pro College Nijmegen	17	15	17
Canisius college	21	19	23
Koning Willem I College	40	72	63
Pontem	76	15	19
Notre Dame Des Anges	9	1	21
Het Rijks VMBO Campus	30	25	19

Het totale aantal rmc-meldingen (verzuim 18-23 jaar) daalde dit schooljaar. Van alle rmc-meldingen uit het Rijk van Nijmegen is 87% afkomstig van de drie grootste mbo-scholen in de regio. Het ROC Nijmegen meldt twee derde van alle rmc-meldingen. Dit wordt verklaard door de ligging en omvang van deze school.

Figuur 6: Rmc-meldingen naar onderwijsinstelling over de jaren

Verzuim naar onderwijssoort

In de afgelopen jaren zagen we een daling van het aantal meldingen bij het voortgezet speciaal onderwijs en Praktijkonderwijs (Pro). Bij het mbo zagen we stijging van het aantal verzuimmeldingen 16-18 jaar en een daling van het aantal verzuimmeldingen (18-23 jaar). We registreren over de jaren heen minder absoluut verzuimers. Dit zijn meldingen van kwalificatieplichtigen die niet zijn ingeschreven bij een school (overig). In absolute aantallen volgen de meeste leerlingen onderwijs op het voortgezet onderwijs en mbo, hier fluctueert het aantal meldingen ook het meest.

Tabel 7: meldingen kwalificatieplicht naar onderwijssoort (16-18 jaar)

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
VSO	71	61	45	28	25
PRO	40	25	22	16	18
VO	265	317	321	271	184
VO-MBO				18	0
MBO	423	481	474	530	425
Overig/geen	170	157	117	106	113
Totaal	969	1.041	979	969	755

Tabel 8: meldingen rmc naar onderwijssoort (18-23 jaar)

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
VSO	0	0	0	5	1
PRO	1	2	0	2	1
VO	18	85	114	82	34
VO-MBO				43	0
MBO	1.178	1.208	1.336	835	782
overig					16
Totaal	1.197	1.293	1.450	964	834

Toelichting: De categorie 'overige' heeft betrekking op deelnemers vakopleidingen.

Verzuim naar leeftijd

De leeftijd van de leerlingen waarover meldingen binnen komen wordt geregistreerd. De percentages en de verdeling is al jaren redelijk stabiel. Een duidelijke piek ligt bij de 17-jarigen. De meeste meldingen gaan over leerlingen in de leeftijd van 16 tot 19 jaar. Bijna 83% van de inzet van leerplichtambtenaren en rmc-consulenten is gericht op deze 16 tot 19-jarige jongeren.

Tabel 9: meldingen naar leeftijd in schooljaar 2019-2020

	Leeftijd	aantal meldingen	percentage
kwalificatieplicht	15	11	1%
	16	281	37%
	17	463	62%
	Totaal	755	100%
RMC	18	329	39%
	19	240	28%
	20	152	14%
	21	78	16%
	22	35	3%
	Totaal	834	100%

Redenen van verzuim

Bij de binnenkomst van de verzuimmelding (16-18 jaar én 18-23 jaar) wordt de achtergrond van de melding bekeken. Zo ontstaat een beeld bij de oorzaak van de melding, zowel voor kwalificatieplicht als rmc. Bureau Leerplicht neemt contact op met iedere gemelde verzuimer om in een gesprek de oorzaken te achterhalen van het verzuim en de jongere te kunnen adviseren met betrekking tot het vervolgen van de opleiding.

Meer dan de helft van de meldingen kwalificatieplicht (16-18 jaar) gaat over 'signaal verzuim'. Dit betekent dat er van alles kan spelen bij de jongere over wie de melding is binnengekomen. Het verzuim is in dit geval een 'signaal' voor problematiek. Het kan gaan om faalangst, waardoor de jongere niet meer naar school wil of regelmatig verzuimt. De thuissituatie kan ook een rol spelen voorbeelden zijn ruzie met of mantelzorg voor een familielid waardoor een jongere niet naar school gaan. Bijna een kwart van alle meldingen betreft 'licht verzuim'. Daarbij gaat het om beginnend verzuim, zoals spijbelen of te laat komen. In tegenstelling tot signaalverzuim is er hier geen problematiek achter het verzuim zichtbaar.

Een andere oorzaak is dat er geen inschrijving van school is ontvangen. Dit kan wanneer scholen de jongere niet hebben willen aannemen, of de jongere heeft zichzelf nergens aangemeld. Deze groep is de laatste jaren

wel veel kleiner geworden. Deze melding wordt ook wel ‘absoluut verzuim’ genoemd. Bij leerlingen van 18+ komen deze meldingen als ‘rmc-meldingen’ binnen. Zij worden door het rmc/vsv team van Bureau Leerplicht opgepakt als vsv-melding.

Bij meer dan 80% van de rmc-meldingen (18+) wordt geen duidelijke reden gegeven voor het verzuim. Er is simpelweg sprake van verzuim. Als een behandelaar constateert dat er een andere oorzaak is, dan wordt de oorzaak gewijzigd. In veel gevallen heeft verzuim te maken met een gebrek aan motivatie en discipline. Daarnaast is een deel van het verzuim 18+ toe te schrijven aan multi problematiek, psychische problemen, medische problemen of de thuissituatie. Dit laat het belang zien van een professionele begeleidingsstructuur binnen de school met korte lijnen naar de externe zorgstructuur van sociale wijkteams of andere welzijnspartners.

In coronatijd zagen sommige scholen een toename van het aantal jongeren met hulpvragen. Andere scholen zagen juist een daling. Naar mate de corona-maatregelen aanhouden, wordt er meer beroep gedaan op de schoolarts en maatschappelijk werk. Steeds meer jongeren ervaren gevoelens van eenzaamheid, missen het contact met vrienden en klasgenoten of ervaren psychische problemen, problemen thuis of financiële problemen. Ook twijfelen meer jongeren aan hun opleiding en hun kansen op de arbeidsmarkt. Deze ontwikkelingen worden niet direct zichtbaar in de regionale verzuimcijfers maar komen naar voren uit diverse (landelijke) onderzoeken en signalen.

Figuur 10: oorzaak verzuim schooljaar 2019-2020

	Meldingen kwalificatieplicht (16-18 jaar)	rmc-meldingen (18-23 jaar)
Financieel		1
Frequent te laat komen	12	
Gedragsproblematiek		1
Geen inschrijving van school ontvangen	135	
Licht verzuim	162	
Luxe verzuim	9	
Medisch		18
Motivatie		28
Multiproblematiek		21
Onderwijskundig		6
Overig		3
Psychisch		20
Signaal verzuim	410	
Thuissituatie	1	37
Verwijdering	3	
Verzuim	1	699
Vestiging	1	
Via ander werkproces	16	
ziekteverzuim	5	
TOTAAL	755	834

Wat is het resultaat van onze inzet?

We willen weten wat de inzet op kwalificatieplicht en rmc in schooljaar 2019-2020 heeft opgeleverd. Bijna de helft van de jongeren gaat na een verzuimmelding (16-18 jaar) weer naar school en ongeveer een kwart van de

meldingen is 'afgedaan', dat wil zeggen dat er een formele waarschuwing is gegeven, er een HALT-afdoening is, of een proces-verbaal is opgemaakt. Ongeveer 30% van de meldingen worden afgesloten doordat er sprake is van verhuizing, vrijstelling, geoorloofd verzuim, foutieve melding of het bereiken van de leeftijd van 18 jaar. De behandeling van het voortdurend verzuim wordt dan overgedragen aan de rmc-consulent. In de andere gevallen wordt de melding overgedragen naar een ander werkproces of schooljaar.

Ongeveer 72% van de jongeren (18-23 jaar) blijft op school nadat er een rmc-melding is binnen gekomen. Soms blijkt dat het vervolgen van onderwijs geen optie is. De jongere is 'klaar' met school of heeft een ander type ondersteuning nodig. 11% van alle rmc-meldingen wordt doorgezet naar de vsv-consulent. Samen met o.a. team jongeren van het Werkbedrijf Regio Nijmegen wordt dan onderzocht wat de beste vervolgstap is. Soms is sprake van een foutieve melding. Dit betekent dat er geen sprake is van noemenswaardig verzuim, de jongere in uitschrijfprocedure zit of al is uitgeschreven. Als de jongere zichzelf niet snel opnieuw inschrijft bij een opleiding, ontvangt hij/zij een bericht van de vsv-consulent en wordt weer contact gezocht.

Tabel 11: Resultaten van de meldingen kwalificatieplicht (16-18 jaar) en rmc-meldingen (18-23 jaar)

	16-18	%	18-23	%
Afgedaan	133	18%		
Andere school	36	5%		
Foutieve melding	72	10%	115	14%
Inschrijving bij school	79	10%		
Naar school	214	28%		
Niet (meer) leerplichtig	128	17%		
Overdracht naar volgend schooljaar	33	4%		
Overdracht naar vsv consulent			90	11%
Overstap naar andere opleiding	1		27	3%
Start werkproces absoluut verzuim	13	2%		
Start werkproces Vrijstelling van inschrijving	16	2%		
Start werkproces Zorg en Bemiddeling	3			
Verhuizing	10	1%		
Vertrokken naar onbekend	1			
Vervolgt opleiding			602	7%
Verzuim geoorloofd	16	2%		
Eindtotaal	755	100%	834	100%

2 Voortijdig schoolverlaten

In maart 2021 maakt het Ministerie van OCW de voorlopige vsv-cijfers bekend over het schooljaar 2019-2020, de definitieve cijfers volgen pas in november 2021. We kiezen ervoor om op basis van eigen vsv-meldingen toch alvast te rapporteren over de aanpak van voortijdig schoolverlaten.

Vanaf schooljaar 2019-2020 zijn de vsv-taken ondergebracht bij Bureau Leerplicht. Hiermee is Bureau Leerplicht Nijmegen verantwoordelijk geworden voor de monitoring van alle jongeren tot 23 jaar in het Rijk van Nijmegen, ongeacht of deze jongeren zich binnen of buiten het onderwijs bevinden. De vsv-consulent is een verbindende functie die moet zorgen voor een goede samenwerking tussen zowel de leerplichtambtenaren, de scholen als het team jongeren bij het Werkbedrijf.

Vsv-meldingen

Wekelijks komen de DUO-meldingen binnen over jongeren die als nieuwe vsv'ers geregistreerd staan. De vsv-consulent gaat op zoek naar de jongeren die 'buiten beeld' zijn, doordat ze geen onderwijsinschrijving hebben, en geen inkomen uit werk of uitkering. De consulent houdt de nieuwe vsv'ers in beeld, neemt contact op en probeert hen op het juiste spoor te krijgen.

De vsv-consulent probeert de ondersteuningsvraag in beeld te krijgen, door laagdrempelig contact te leggen met de jongere en ouder(s)/verzorger(s) en huisbezoeken af te leggen. Daarna zorgt de consulent voor contact tussen de jongere en de organisatie die past bij de ondersteuningsvraag. Hierbij wordt nauw samengewerkt met leerplichtambtenaren, school en consulenten uit het jongerenteam van Werkbedrijf. Als het niet mogelijk blijkt om contact te leggen, wordt een brief gestuurd met de oproep om zich te melden. Neemt een jongere (nieuwe of oude vsv'er) contact op met de vsv-consulent, dan wordt gezamenlijk bekeken of er mogelijkheden zijn om alsnog een opleiding (met startkwalificatie) af te ronden of dat de route naar werk (op dit moment) de beste weg is.

Vanwege corona is deze outreachende werkwijze tijdelijk aangepast. De vsv-consulent probeert via (beeld)bellen contact te leggen en waar nodig, worden voordeur bezoeken afgelegd.

In schooljaar 2019-2020 waren er 1.396 meldingen van nieuwe voortijdige schoolverlaters (via DUO). Dit zijn meer meldingen dan in voorgaande jaren. Dat komt onder andere doordat Bureau Leerplicht vanaf schooljaar 2019-2020 rapporteert over alle vsv-meldingen. Werkbedrijf rapporteerde tot schooljaar 2018-2019 over de instroom van vsv'ers bij het jongerenteam. Daarmee werd een grote groep die al aan het werk is niet gemonitord. Bureau Leerplicht checkt de melding (via eigen systemen en Suwinet-inkijk voor inkomenscheck) en neemt vervolgens contact op met de jongeren die buiten beeld dreigen te raken. In het monitoringssysteem wordt van iedere vsv-melding de uitstroom gemonitord.

Bij de uitstroom heeft ongeveer 38% van de vsv-meldingen werk en is 8% weer gestart met een opleiding. Als we daar de meldingen van personen met een eigen bedrijf en personen die binnenkort gaan starten met een opleiding bij optellen komen we uit op 39% werk/eigen bedrijf en 14% (toekomstige) opleiding.

Het grootste gedeelte van de bemiddelde jongeren stroomt uit onder 'overig'. Dit is een groep die is verhuisd buiten de regio, 23 jaar is geworden, in detentie zit, waar geen contact mee mogelijk is, jongeren die het hoogst haalbare hebben bereikt, die weer aan een opleiding gaan beginnen, die worden gemonitord of zelfredzaam zijn. Niet alle jongeren die uitstromen onder 'overig' zijn succesvol begeleidt.

Na contact met de vsv-consulent wordt ongeveer 17% doorverwezen naar het Werkbedrijf. Het team Jongeren constateert meer jongeren met complexe problemen. Om de jongere naar werk toe te kunnen leiden is er steeds vaker begeleiding vanuit het WerkBedrijf of andere hulp nodig. Hierdoor is directe plaatsing in werk vaak lastig. In 10% van alle vsv-meldingen is geen contact mogelijk.

Tabel 12: Resultaten uitstroom periode 2011-2020

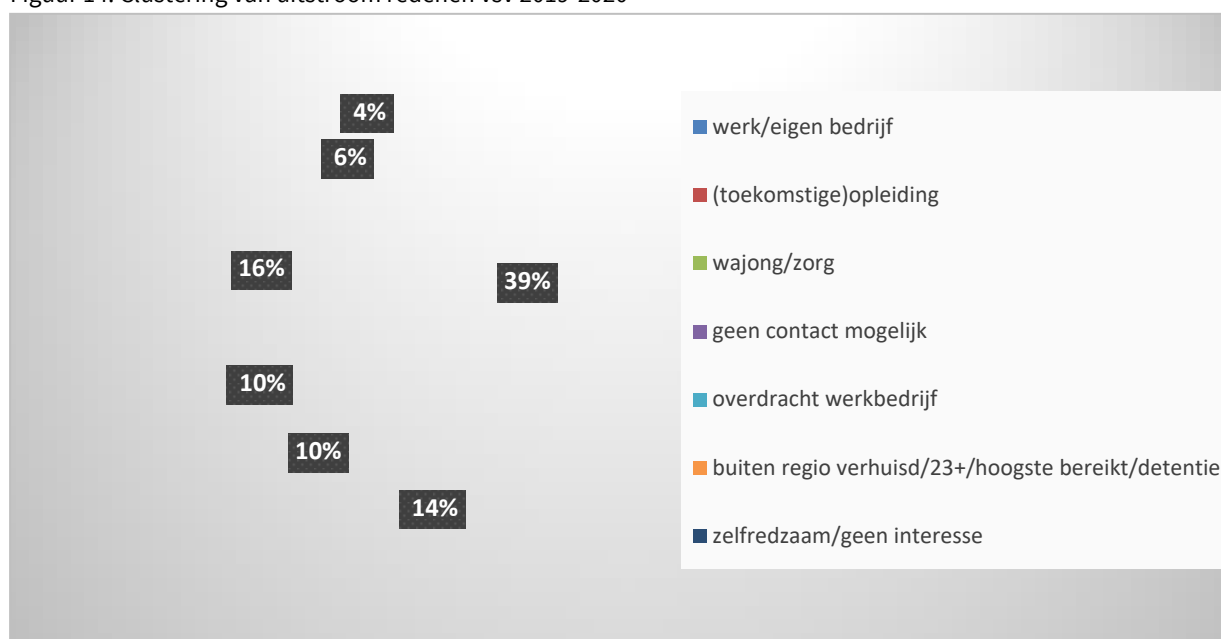
Uitstroom	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
Werk	257	216	172	124	133	140	115	257	529
Opleiding	439	428	161	248	295	257	349	190	117
Wajong	220	165	129	91	115	30	15	10	59
Overig	221	193	473	447	458	363	590	595	691
Totaal	1.189	1.046	935	910	1.001	790	1.069	1.052	1.396

NB. Cijfers tot 2018/2019 via Jongerenteam Werkbedrijf

Tabel 13: Uitstroom 'overig' voortijdig schoolverlaters 2019-2020

Uitstroom 'overig'	Aantal jongeren
Buiten doelgroep (leeftijd)	21
Buiten regio verhuisd	51
Detentie	6
Eigen bedrijf	9
Foutieve melding	1
Geen contact mogelijk	136
Geen interesse	24
Hoogst haalbare bereikt	8
Overdracht Werkbedrijf (team jongeren)	231
Toekomstige opleiding	89
Zelfredzaam/geen hulp nodig	36
Zorg	79
Eindtotaal	691

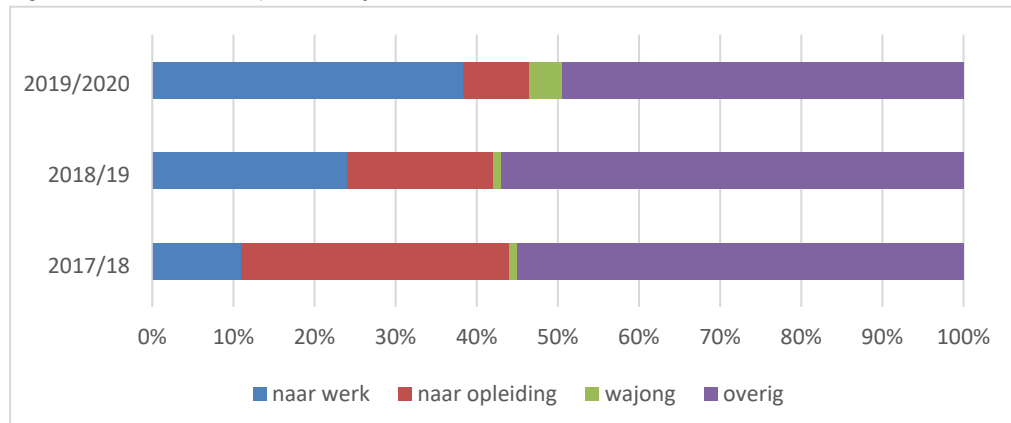
Figuur 14: Clustering van uitstroom redenen vsv 2019-2020

Instroom en uitstroom door de jaren heen

Op basis van de instroom- en uitstroomcijfers over de afgelopen drie schooljaren zien we dat jaarlijks ongeveer 40-50% van de vsv'ers uitstromen naar werk of opleiding. Opvallend daarbij is dat het afgelopen schooljaren relatief meer uitstroom laten zien naar werk en minder uitstroom naar opleiding dan in de voorgaande jaren. Dit kan komen door de gunstige conjunctuur in de afgelopen jaren. Er is sprake van fluctuaties per jaar.

Figuur 15: De resultaten per schooljaar

De meldingen over eigen bedrijf en toekomstige opleiding zijn niet meegenomen.

De uitstroom naar een beroepsbegeleidende leerweg (BBL) in het mbo is gering. Hier wordt het volgen van een opleiding gecombineerd met werken op een leer-werkplek. Er zijn signalen dat er minder bbl-plekken/leerwerkplekken beschikbaar komen. Bedrijven zijn enigszins terughouden met het bieden van een 2-jarig contract voor een bbl, in veel gevallen worden vaak ze in combinatie met een proefplaatsing mogelijk gemaakt vanuit Werkbedrijf.

Aantal nieuwe vsv'ers

Bovenstaande cijfers gingen over het **aantal vsv-meldingen per schooljaar**.

Duo maakt jaarlijks de balans op over het aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters per schooljaar. Dit gebeurt op 1 oktober, waarbij wordt gekeken naar alle leerlingen uit het basisjaar die het volgende schooljaar geen onderwijs meer volgen en niet in het bezit zijn van een startkwalificatie.

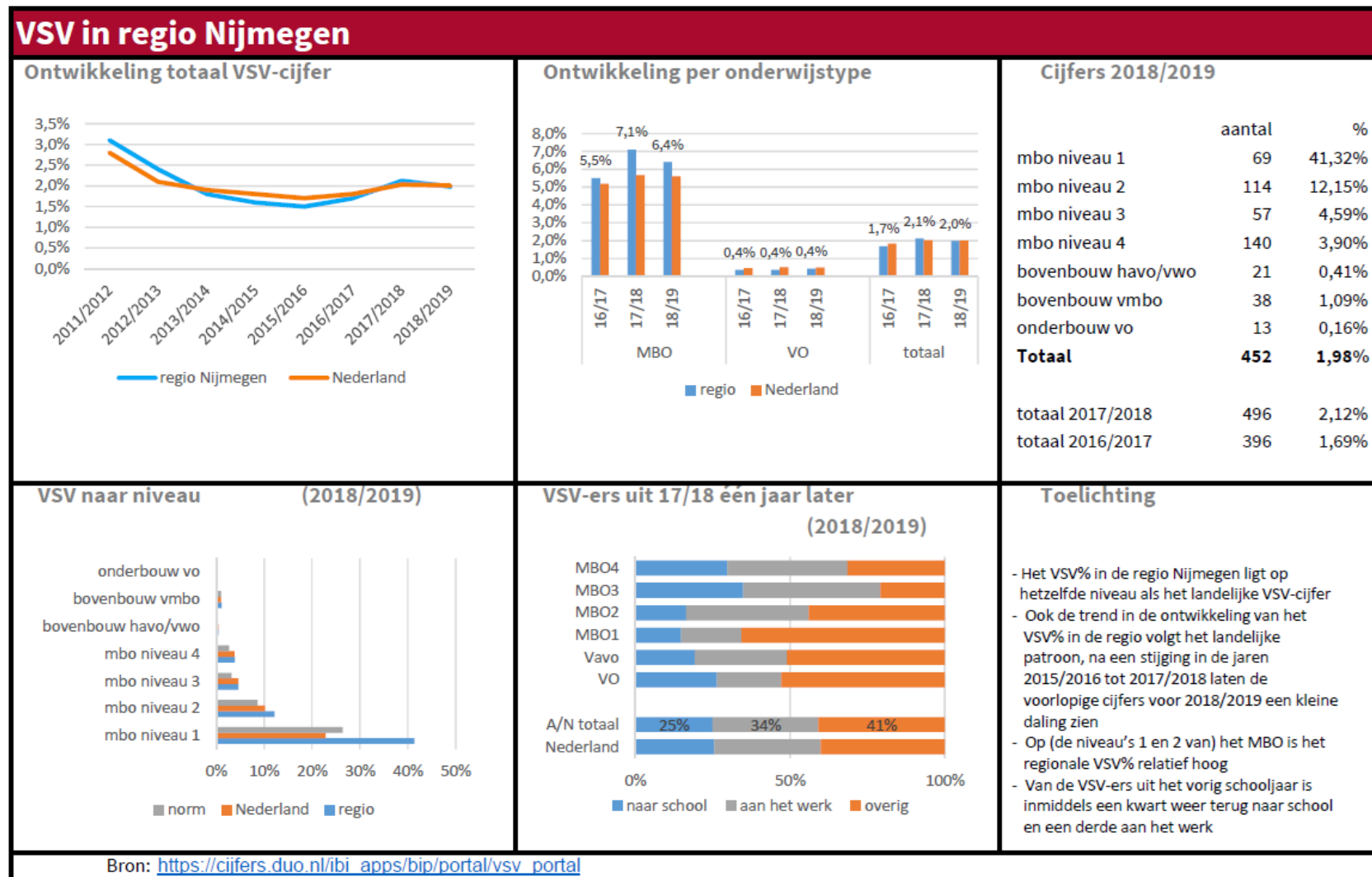
Het vsv-percentage staat voor het aantal vsv'ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar staan ingeschreven.

Per schooljaar gaat het om veel minder vsv'ers dan vsv-meldingen. Immers, per jongere kunnen gedurende het schooljaar meerdere meldingen binnenkomen en veel jongeren starten binnen het jaar weer met een opleiding. De voorlopige cijfers over schooljaar 2019-2020 zijn nog niet beschikbaar. Er is een overzicht gemaakt van de vsv-cijfers tot en met schooljaar 2018-2019 (zie figuren 16 t/m 18).

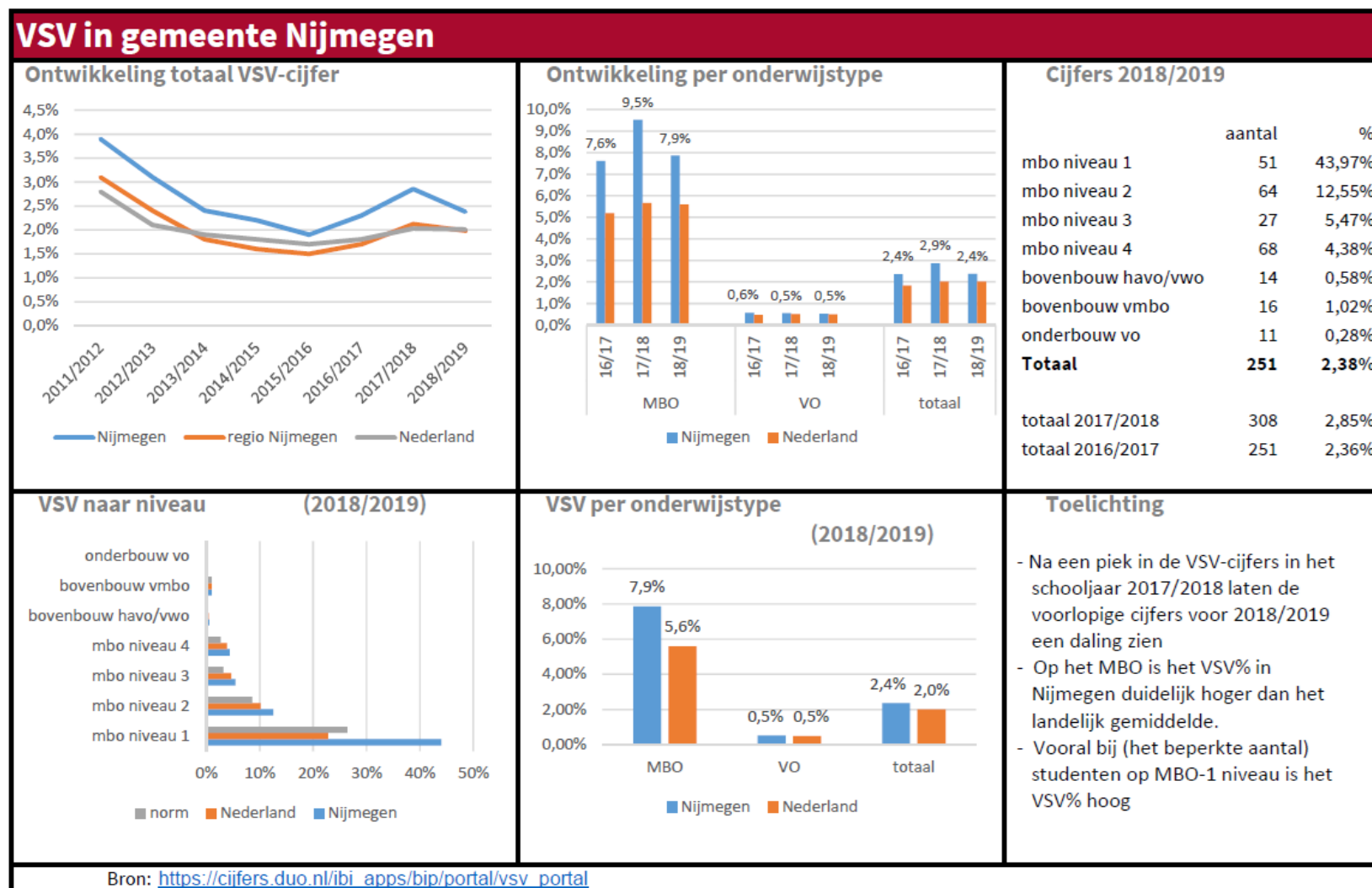
Onze regionale cijfers de landelijke cijfers volgen. Met name op niveaus 1 en 2 van het mbo is het relatieve vsv cijfer hoog. De vsv-cijfers laten een daling zien sinds schooljaar 2017-2018 en de verwachting is dat het vsv-cijfer over 2019-2020 ook lager uitpakt. Echter, vanwege corona invloeden is de kans aanwezig dat het vsv-cijfer over schooljaar 2020-2021 hoger zal zijn.

Tenslotte, de vsv-cijfers per gemeente laten fluctuaties zien. Dit komt vooral door het lage aantal vsv'ers per jaar in de kleinere gemeenten waardoor grote schommelingen kunnen ontstaan.

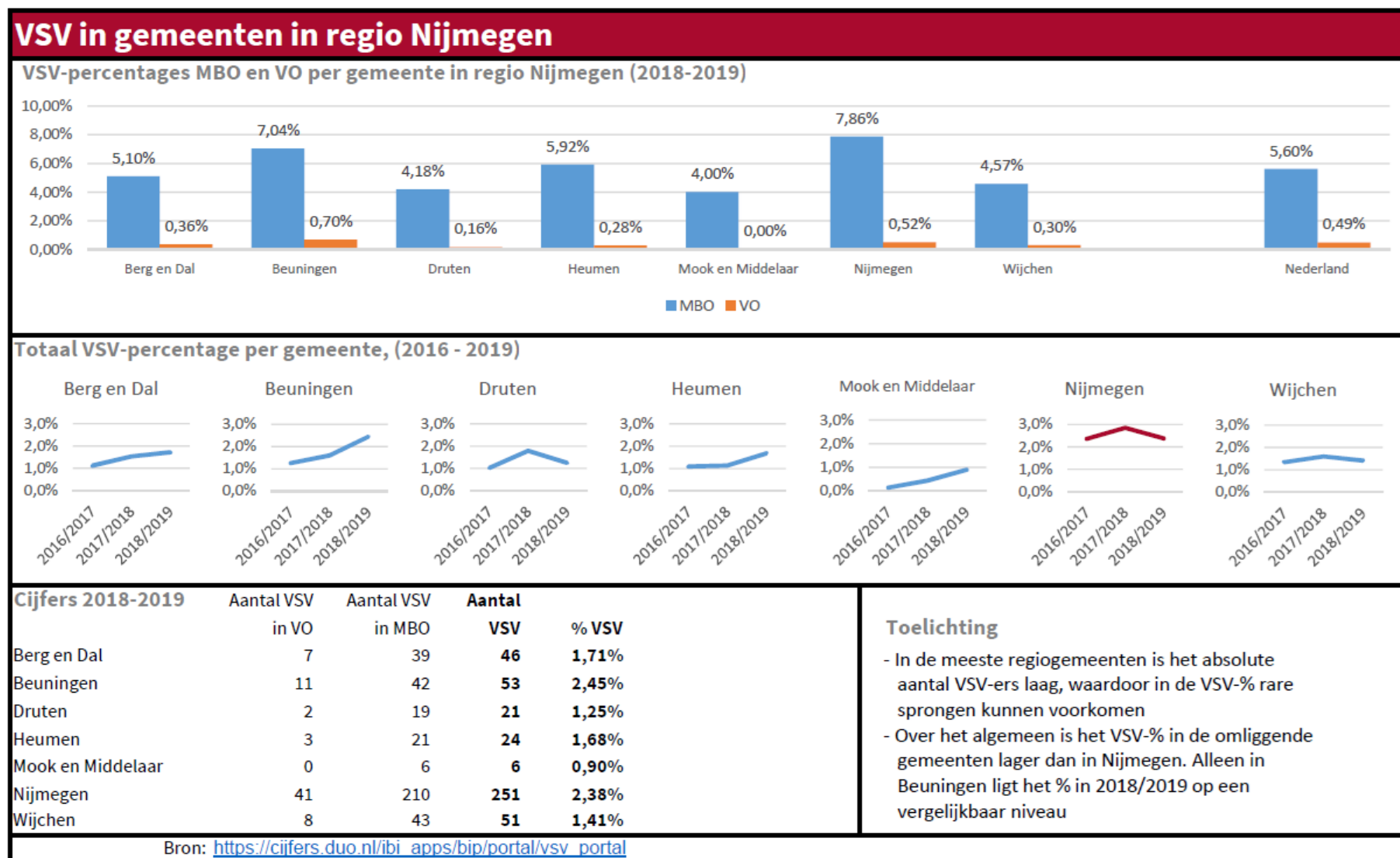
Figuur 16: overzicht ontwikkelingen vsv in regio Nijmegen tot en met schooljaar 2018-2019

Figuur 17: ontwikkelingen vsv in de gemeente Nijmegen

Figuur 18: ontwikkelingen vsv per gemeente in het Rijk van Nijmegen

4. Organisatie en formatie

De uitvoeringsorganisatie van de rmc-taken was in schooljaar 2019-2020 als volgt opgebouwd:

RMC taken	Inzet bij	2019	Financiering
Kwalificatieplicht (16-18 jaar)	Bureau Leerplicht Nijmegen	3,45	Rmc-middelen
	Bureau Leerplicht Nijmegen (inhuur)	1 fte	Vsv-middelen
Rmc preventief (18-23 jaar)	Bureau Leerplicht Nijmegen	3,64	Rmc-middelen
Vsv-consulent outreachende aanpak	Bureau Leerplicht Nijmegen	1,0	Gemeente Nijmegen (BUIG middelen)
Voormalige taken Team TOL bij ROC	LeerWerkLoket	0,8	Gemeente Nijmegen (BUIG middelen)
Rmc coördinator	Programma Onderwijs, Gemeente Nijmegen	0,4	Rmc-middelen
Totaal		10,3	

Leerplichtambtenaren en rmc-consulenten

De reguliere inzet van Bureau Leerplicht is bekostigd uit de bijdrage die de contactgemeente Nijmegen van het Ministerie OCW ontvangt voor uitvoering van de kwalificatieplicht. Vanuit het regionaal programma VSV 2016-2020 wordt extra inzet gedekt.

Ook de verzuimaanpak 18+ wordt nu uitgevoerd door Leerplicht Nijmegen in aansluiting op de uitvoering van de regionale kwalificatieplicht. Hiertoe zijn enkele medewerkers van ROC Nijmegen bij Leerplicht Nijmegen gedetacheerd. Een aantal uitvoerende taken van het voormalige RMC-trajectbureau bij ROC zijn in 2018 overgenomen door het Loket Leren en Werken.

VSV-consulent outreachende aanpak

De outreachende benadering van vsv'ers die niet in beeld zijn bij rmc richt zich op jongeren die:

- Geen inschrijving hebben bij een onderwijsinstelling,
- Geen inkomsten uit werk of uitkering hebben, en
- Die niet in beeld zijn bij één van de partners in de rmc-keten.

Het WerkBedrijf had de opdracht deze rmc-taak tot september 2019 te faciliteren. Vanaf september 2019 is deze taak ondergebracht bij Bureau Leerplicht Nijmegen zodat zij verantwoordelijk worden voor de monitoring van alle jongeren tot 23 jaar in het Rijk van Nijmegen.

RMC-Coördinator

De gemeente Nijmegen voert als contactgemeente ook de rmc-coördinatie uit voor de regio Nijmegen. Dit betreft structureel 0,4 fte.

5. Wat betekenen de cijfers voor ons beleid?

De ondersteuning, preventie en de aansluiting onderwijs, zorg en arbeid vraagt onze aandacht. Dit heeft richting aan de opdracht aan Bureau Leerplicht Nijmegen voor de uitvoering van rmc-taken en geeft ook richting aan het nieuwe regionaal programma vsv 2021-2024. Dit programma is in het najaar van 2020 vastgesteld en gaat uit van vier maatregelen:

1. Samenwerken op instroom en doorstroom
2. Versterken zorgteams op school
3. Tijdelijke opvangvoorzieningen
4. Blijvend contact na onderwijs

Uitvoering rmc-taken

Met de nieuwe organisatiestructuur rondom kwalificatieplicht, rmc en vsv hanteren we een heldere en doorlopende lijn. Hiermee beogen we alle jongeren in beeld te hebben en voortijdig schoolverlaten zoveel mogelijk te voorkomen.

We formuleren één 1 regionale opdracht voor Bureau Leerplicht Nijmegen voor het uitvoeren van **alle** rmc-taken voor de regio: uitvoering kwalificatieplicht (verzuim 16-18 jaar), preventieve rmc-taken (verzuim 18-23 jaar) en curatieve rmc-taken (voortijdig schoolverlaters 16-23 jaar), monitoren van kwetsbare jongeren. Hierin leggen we helder vast wat we verstaan onder 'monitoren', waar gemeenten op willen sturen en hoe de inzet is verdeeld. De vsv-aanpak is met inzet van 1 consultant zwaar onderbezet. Bureau Leerplicht Nijmegen gaat vanaf schooljaar 2020-2021 werken met één team van rmc/vsv consultants zodat de preventieve rmc-taken (verzuimmeldingen 18+) en de curatieve rmc-taken (outreaching vsv-aanpak) beter verdeeld kunnen worden binnen het team en gedurende het schooljaar.

Ondersteuning op school

Veel verzuim in de groep 18-23-jarigen ontstaat door onduidelijke redenen. Vaak is er een gebrek aan motivatie, soms door het ontbreken van een stevige thuisbasis, waarin jongeren worden gemotiveerd en ondersteund. We vragen de rmc-consulenten om in hun contacten met de jongeren hierop door te vragen. Zodat we een beter beeld krijgen bij de verzuimredenen. Verzuim blijkt een belangrijk aangrijpingspunt om met jongeren het gesprek te voeren over wat er speelt. Dit vraagt om goede ondersteuning op school, door de mentor of de studie/trajectbegeleider. Meer mogelijkheden om te kunnen switchen, meer instroommogelijkheden, loopbaan oriëntatie etc. zijn geen gemeentelijke taken maar gemeenten kunnen dit wel agenderen bij de schoolbesturen. Zowel het mbo als het vo onderschrijven dat extra ondersteuning in de klas belangrijk is en blijft.

De cijfers onderbouwen ook de noodzaak voor een professionele begeleidingsstructuur rondom school in de aansluiting naar zorg en inkomen. Binnen maatregel 2 van het nieuwe vsv-programma wordt gekeken hoe we de aansluiting tussen onderwijs en zorg, zowel op het vo als mbo, kunnen verbeteren zodat problemen vroegtijdig aangepakt kunnen worden en escalatie van problematiek zo veel mogelijk wordt voorkomen. In 2021 gaan er zowel op het vo als het mbo een aantal pilots van start rondom ondersteuning op en rondom school. Denk hierbij aan inzet van preventieprojecten (zoals GGZ), investering in vaste gezichten en solide samenwerking tussen school en wijk en het organiseren van een flexibele schil aan ketenpartners die direct betrokken zijn bij zorg intensieve opleidingen/scholen. Deze pilots zijn verweven in het jeugd en zorg en welzijnsbeleid van gemeenten in de regio Nijmegen en worden dan ook nauwkeurig afgestemd met de regionale portefeuillehouders onderwijs én zorg en welzijn.

De gemeente Nijmegen gaat door met de inzet van het coachproject en school's cool, om jongeren een vrijwillige mentor te bieden die hen begeleidt. Ook zetten de gemeenten het schoolmaatschappelijk werk

voort op het vo en mbo, gericht op preventie en vroegtijdige benadering van de leerling en jongere. Het is de wens van de gemeente Nijmegen om de functie die deze ondersteuners uitvoeren op een werkbare en financieel houdbare wijze te borgen in het ondersteuningslandschap tussen scholen en wijken. In deze pilots gaan we daarmee experimenteren en ervaring opdoen.

Begeleiden van voortijdig schoolverlaters

Door de inzet van de outreachende vsv-consulent krijgen we de vsv-ers beter in beeld. Het is belangrijk om te weten waar zij zich begeven, wat ze nodig hebben en om hun positie te kunnen monitoren. Hiermee bereiken we steeds meer jongeren die tot op heden buiten beeld waren of dreigden te geraken. Toch is de rol van de vsv-consulent ook beperkt. Hij of zij kan de jongeren opsporen, in gesprek gaan en doorgeleiden maar heeft zelf geen 'aanbod'. Om de jongere naar werk toe te kunnen leiden is er steeds vaker begeleiding vanuit het WerkBedrijf of andere hulp nodig.

Kwalitatief onderzoek blijft nodig. Enerzijds om te weten waarom jongeren uitvallen en anderzijds om scherp te krijgen hoe we hen beter en sneller kunnen helpen. De samenwerking daarin met o.a. het Werkbedrijf, Leerwerkloket en de onderwijsinstellingen verloopt goed en kan op onderdelen nog beter. Het moet voor alle jongeren helder zijn waar ze terecht kunnen voor advies en ondersteuning rondom scholing en opleiding, werk en inkomen.

Gevolgen corona

We weten niet wat de lange termijn gevolgen zijn van corona op de jongeren, het onderwijs en toekomstperspectief. Er komen verschillende aanvullende budgetten naar de regio voor inhaal- en ondersteuningsprogramma's onderwijs, extra hulp in de klas, extra begeleiding en nazorg mbo en de aanpak jeugdwerkloosheid met nazorg schoolverlaters en begeleiding naar werk, ook voor vsv'ers.

We proberen deze extra middelen logisch te koppelen aan onze vsv programma en regionale arbeidsdoelen. We doen dit vanuit de wens dat leerlingen en studenten binnen het onderwijs zo ver mogelijk komen in hun ontwikkeling. Waar het kan, met een diploma.